

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki. Ainoastaan sopimuksen 2 artikla on voimassa ja vain suhteessa Tanskaan ja näin ollen sopimus ja laki voidaan kokonaisuudessaan kumota, kun Tanskan liittyminen Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen puolustusmateriaalialaa koskevaan yhteistyösopimukseen tehtyyn huoltovarmuusliitteeseen tulee voimaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella samaan aikaan kuin huoltovarmuusliitettä koskeva Tanskan liittymissopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu.....	4
2 Ehdotus ja sen vaikutukset.....	4
3 Lausuntopalaute.....	4
4 Säännöskohtaiset perustelut.....	4
5 Voimaantulo	5
6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki	6
Laki Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta	6

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin puolustusministerit asettivat marraskuussa 2011 työryhmän uudistamaan vuoden 2001 puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen (SopS 12 ja 13/2003, jäljempänä ”vuoden 2001 yhteistyösopimus”), joka saatettiin voimaan Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetulla lailla (384/2002). Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan puolustusministerit allekirjoittivat uudistetun pohjoismaisen sopimuksen (Sopimus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välillä yhteistyöstä puolustusmateriaalialalla, SopS 31 ja 33/2017, jäljempänä ”yhteistyösopimus”) Ruotsissa 10.3.2015 ja se saatettiin voimaan lailla Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan yhteistyöstä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (140/2017). Yhteistyösopimuksessa todetaan, että valtiot voivat oman harkintansa mukaan sitoutua yhteistyösopimuksen eri substanssialoja koskeviin liitesopimuksiin, jolloin kukin liitesopimus tulee voimaan vain niiden valtioiden välillä, jotka ovat sen hyväksyneet. Nyt kyseessä oleva huoltovarmuusliite onkin yhteistyösopimuksen liite.

Suomi, Ruotsi ja Norja allekirjoittivat huoltovarmuutta koskevan liitesopimuksen (jäljempänä ”huoltovarmuusliite”) huhtikuussa 2019 Visbyssä (SopS 50 ja 51/2020). Huoltovarmuusliite saatettiin voimaan Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen puolustusmateriaalialaa koskevaan yhteistyösopimukseen liitetystä sopimuksesta Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta annetulla lailla (275/2020). Huoltovarmuusliitteen sopimusvalmisteluvaiheessa Tanska vetäytyi pois, mutta ilmoitti kuitenkin allekirjoituksen yhteydessä aikeestaan liittyä myöhemmin sopimukseen.

Tanskan liittyminen huoltovarmuusliitteeseen koskevaan sopimukseen (Muutos sopimustekstiin liitteeseen Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen puolustusmateriaalialaa koskevaan yhteistyösopimukseen, jäljempänä ”Tanskan liittymissopimus”) allekirjoitettiin 5.11.2020 Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan osalta. Tasavallan presidentti myönsi allekirjoitusvaltuudet ja hyväksyi sopimuksen 29.10.2020. Suomen hyväksynnästä tullaan ilmoittamaan sopimuksen tallettajana toimivalle Norjan ulkoministeriölle. Tanskan liittymissopimus ei vielä ole tullut voimaan sen edellyttäessä kaikkien osapuolten hyväksyntää. Se tulee voimaan kolmantenakymmenentenä (30) päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on ottanut vastaan viimeisen ratifioimis- tai hyväksymiskirjan. Huoltovarmuusliitteessä on todettu, että se korvaa vuoden 2001 yhteistyösopimuksen huoltovarmuutta koskevan 2 artiklan, joka on jätetty voimaan ainoastaan suhteessa Tanskaan. Kun Tanskan liittymissopimus tulee voimaan, vuoden 2001 yhteistyösopimuksen 2 artikla kumoutuu myös suhteessa Tanskaan. Näin ollen ehdotetaan, että hallituksen esityksen kohteena olevan lain kumoaminen tulee voimaan samana ajankohtana, kun Tanskan liittymissopimus tulee voimaan.

Liitesopimus huoltovarmuudesta on luonteeltaan valtiosopimus, jossa sovitaan huoltovarmuuden järjestelyistä, kehittämisestä ja käytännön toimenpiteistä, muun muassa siitä, miten ja millä edellytyksillä osapuolet voivat pyytää ja saada huoltovarmuudellista tukea toisiltaan. Tuotekate on varsin yleinen ja ulottuu maanpuolustuskäyttöön tarpeellisiin tavaroihin ja palveluihin. Sopimus edistää puolustusalan huoltovarmuutta pohjoismaiden välillä ja sopii hyvin pohjoismai-

sen puolustusyhteistyön edistämiseen. Tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti puolustusmateriaalialan yhteistyömahdollisuuksia ja välttää toimintojen tarpeetonta päällekkäisyyttä. Sopimusjärjestely on kehys yhteistyölle.

Vuonna 2015 allekirjoitetulla uudistetulla yhteistyösopimuksella ja sen nojalla Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan yhteistyöstä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetyllä lailla (140/2017) jätettiin voimaan vanhasta, Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetusta laista (384/2002) ja siinä säädetyistä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdystä sopimuksesta (SopS 12 ja 13/2003) 2 artikla suhteessa Tanskaan ja näin ollen lain muut lainkohdat kumottiin. Koska Tanska ei tällöin ollut liitesopimuksen osapuoli, asiaa koskevaan hallituksen esitykseen HE 92/2019 vp liitettiin ehdotus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (384/2002) muuttamisesta siten, että vuoden 2001 yhteistyösopimuksen 2 artikla jää voimaan ainoastaan suhteessa Tanskaan. Tanskan liittyessä huoltovarmuusliitteeseen, kumoutuu kyseinen 2 artikla myös suhteessa Tanskaan. Näin ollen voidaan jäljelle jäänyt Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetussa laissa (384/2002) tarkoitettu voimassa oleva 2 artikla, ja näin ollen koko kyseinen laki, kumota.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä.

2 Ehdotus ja sen vaikutukset

Esitykseen sisältyvä ehdotus Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta poistaisi vanhentunutta lainsäädäntöä ottaen huomioon, että Tanska on liittynyt uuteen huoltovarmuutta koskevaan liitesopimukseen. Huoltovarmuutta koskeva liitesopimus korvaa vuoden 2001 yhteistyösopimuksen 2 artiklan, joka kumoutuu Tanskan liittymissopimuksen voimaantulon myötä myös suhteessa Tanskaan.

Sopimuksella ei ole vaikutuksia valtion talousarvioon.

3 Lausuntopalaute

Esitysehdotuksesta on pyydetty lausuntoa 20.8.—2.9.2021 välisenä aikana ulkoministeriöltä. Esitykseen on tehty joitain teknisiä parannuksia saadun lausuntopalautteen johdosta.

4 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:llä kumotaan laki Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (384/2002). Koska määräykset on aikanaan voimaansaatettu lailla, vaatii myös lain kumoaminen samantasoisien säädöksen.

2 §. Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan kumoamislain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Perustuslain 95 §:n 3 momentissa säädetään, että laissa kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamisesta voidaan säätää, että sen voimaantulosta säädetään asetuksella. Jotta ehdotettu kumoamislaki voi tulla voimaan samana päivänä kuin Tanskan liittymissopimus, on perusteltua säätää asetuksella kumoamislain voimaantulosta. Tanskan liittymissopimuksen voimaansaattamisesta ja voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 Voimaantulo

Esityksessä ehdotetaan, että laki tulee voimaan Tanskan liittymissopimuksen voimaantuloajan kohtana. Kumoamislain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslaissa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Esityksellä kumotaan valtiosopimuksen voimaansaattamislaki, jonka voimassaolo ei ole tarpeen enää sen jälkeen, kun Tanskan liittyminen uuteen huoltovarmuusliitteeseen tulee voimaan.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (384/2002).

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 14.10.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Puolustusministeri Antti Kaikkonen